

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ»**

Ступінь освіти	<u>Бакалавр</u>
Освітня програма	<u>«Біологія»</u>
Тривалість викладання	<u>1 чверть</u>
Заняття:	<u>осінній семестр</u>
Лекції:	<u>2 години</u>
Семінарські:	<u>2 години</u>
Мова викладання	<u>українська</u>

Кафедра, що викладає: історії та політичної теорії

Викладач:

Овдін Олександр Володимирович – доцент кафедри історії та політичної теорії, кандидат історичних наук, доцент.

Персональна сторінка

<https://ipt.nmu.org.ua/ua/spivr/ovdin.php>

E-mail: ovdin.o.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Цивілізаційні процеси в українському суспільстві» є складовою освітньо-професійної програми для студентів-бакалаврів, які навчаються на спеціальності Біологія та біохімія. Цей курс розкриває ключові аспекти взаємозв'язку цивілізаційних процесів та сучасного українського суспільства, формує громадянську позицію студента як члена суспільства, що приймає участь в її сталому розвитку та розбудові.

Під час навчання студенти отримають можливість вивчити історію та розвиток української цивілізації, ролі культури, мови та ідентичності в українському суспільстві. Дисципліна також досліджує взаємодію української цивілізації з іншими світовими цивілізаціями, її внесок у світову культурну спадщину.

Цей курс сприяє кращому розумінню студентами важливості культурних, історичних та соціальних аспектів сучасного українського суспільства. Він підготовлює студентів до аналізу та критичного мислення щодо складних цивілізаційних викликів та можливостей для розвитку сучасного українського суспільства в контексті глобалізації та регіональних взаємодій.

2. Мета курсу

Мета дисципліни – формування громадянської позиції студента як члена суспільства, який усвідомлює його головні цінності та досягнення, докладає зусиль до їх примноження і сталого розвитку.

3. Результати навчання

- Виявляти особливості суспільних процесів та аналізувати соціальну структуру українського суспільства;
- Аналізувати соціально-економічні та політичні процеси в українському суспільстві;
- Розуміти поняття та сутність цивілізацій і цивілізаційної ідентичності;
- Розуміти суспільство як цілісну систему, вміти виявляти тенденції його розвитку та реалізовувати отримані знання і вміння;
- Усвідомлювати взаємозв'язок між розвитком суспільства та науково-технологічним розвитком;
- Знати демографічні тенденції розвитку сучасної України;
- Знати етнокультурні тенденції розвитку сучасної України;
- Усвідомлювати цінності та досягнення сучасного суспільства для продовження освіти, самоосвіти та практичної реалізації у професійній діяльності.

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ

1. Вступ. Поняття цивілізації та суспільних процесів
2. Становлення сучасного суспільства
3. Соціальна структура українського суспільства
4. Демографічний та соціально-економічний розвиток українського суспільства
5. Політичні процеси в українському суспільстві
6. Формування громадянського суспільства та забезпечення прав і свобод людини і громадянина
7. Етнокультурні тенденції в сучасній Україні
СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ
1. Глобалізаційні процеси та їх вплив на розвиток сучасної людини
2. Міграційні процеси в сучасній Україні
3. Соціальні та громадянські компетенції людини і громадянина
4. Уміння вчитися впродовж життя
5. Екологічна грамотність та здоровий спосіб життя

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Використовуються комп'ютерне та мультимедійне обладнання; дистанційні платформи Moodle та Microsoft Teams.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90...100	відмінно
74...89	добре
60...73	задовільно
0...59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше як 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Семінари		Бонус	Разом
	При своєчасному складанні	При несвоєчасному складанні		
60	35	25	5	100

Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання.

Теоретична частина оцінюється за результатами опитування, що містить 5 відкритих запитань.

6.3. Критерії оцінювання теоретичної частини

Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. За кожне питання здобувач отримує **12 балів (разом 60 балів)**.

6.4. Критерії оцінювання семінарських занять

За кожний семінар здобувач вищої освіти може отримати наступну кількість балів:

7 балів: отримано правильну відповідь (згідно з еталоном).

5-6 балів: отримано правильну відповідь з незначними неточностями згідно з еталоном.

3-4 бали: отримано неправильну відповідь, проте використаний вірний підхід до формулювання відповіді формулу з поясненням змісту окремих її складових, зазначено одиниці виміру.

2 бали: отримано неправильну відповідь, проте не використано формулу з поясненням змісту окремих її складових та/або не зазначено одиниці виміру.

1 бал: наведено неправильну відповідь, до якої не надано жодних пояснень.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності

регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" <http://surl.li/alvis>.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.6. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Цивілізаційні процеси в українському суспільстві».

7.7. Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект

лекцій отримують додатково **5 балів** до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

8 Рекомендовані джерела інформації

Базова література

1. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох кн.). О. О. Рафальський (керівн. авт. кол.), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Кн. 1. 432 с.; Кн. 2. 536 с.
2. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст. Київ : Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
3. Зміна цивілізаційної парадигми розвитку України: теоретико-методологічний аналіз. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 552 с.
4. Етнополітичні чинники консолідації сучасного українського суспільства / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, М. Рябчук. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2020. 336 с.
5. Кризи політичного розвитку в Україні: причини, зміст і способи нівелювання : монографія / авт. кол.: Г. І. Зеленько (керівн., наук. ред.), Р. В. Балабан, С. Г. Брехаря, Л. Л. Кияниця, О. Ю. Кондратенко, Н. В. Кононенко, Т. М. Ляшенко. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 352 с.
6. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький. Київ : НАН України, 2022. 552 с.
7. Огнев'юк В. О., Відейко М. Ю. Історичний досвід української цивілізації. *Світогляд*. 2022. № 4 (96). С. 1–19.
8. Пирожков С. І., Хамітов Н. В. Цивілізаційна суб'єктність України: від потенцій до нового світогляду і буття людини. Київ : Наукова думка, 2020. 255 с.
9. Рафальський О. О., Самчук З. Ф. Цивілізаційні перехрестя сучасного суспільства. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2018. 688 с.
10. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський, Я. Калакура, О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.

Допоміжна література

1. Даймонд Д. Колапс. Чому одні суспільства занепадають, а інші успішно розвиваються. Київ : КМ-Букс, 2021. 688 с.
2. Даймонд Д. Переворот. Зламні моменти в країнах, що переживають кризу. Київ : КМ-Букс, 2020. 464 с.
3. Кочергін І. О. Україна між Сходом і Заходом: Навч. посібн. Дніпро, 2015. 112 с.

4. Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності. Історичні причини та політичні наслідки. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 252 с.

5. Соборність України: історія та сучасність : зб. наук. праць. Матер. Всеукр. наук. конф., м. Київ, 19 січ. 2023 р. / за ред. Ю. Ж. Шайгородського; упоряд.: З. В. Захожай, В. Д. Яремчук. Київ–Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2023. 208 с.

6. Пирожков С. І., Хамітов Н. В. Чи є Україна цивілізаційним суб'єктом історії та сучасності? *Вісник НАН України*. 2020. № 7. С. 3–15.

7. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним. Київ : Наш формат, 2017. 488 с.

8. Харарі Ю. Н. 21 урок для 21 століття. Київ : Book Chef, 2022. 416 с.